

ادبیات فارسی

درسنامه‌ی درس: یازدهم

نقش خردمندان

معنی لغات

سایه وحشت: اثر ترس، نشانه بیم و هراس	مغولان: افرادی زردپوست که از چند طایفه تشکیل شده اند که مسکن اصلی آنها قسمتهایی از آسیای شرقی است	خانمان سوز: ویرانگر
هلاکو: یکی از نوادگان چنگیز خان بود که در ایران چند سالی را حکومت کرد	آشوب: فتنه، هياهو	قتل عام: کشتار گروهی
کارسازتر: مفید و اثر گذار	دینار: سکه طلا	قلب مردم را در هم فشرد: کنایه از اینکه مردم را ناراحت کرد
عجیبی: شگفت آور	زیرکانه: خردمندان	مشاور: راهنما
حادثه ناگوار: پیش آمد ناپسند	مهیب: ترسناک، وحشتناک	قلعه: ساختمانی محکم برای دفاع از دشمن می ساختند
امکانات: ابزارها	پیش بینی: غیب گویی، عاقبت اندیشی	حوادث: رویدادها، حادثه ها
مراغه: نام شهری است	رصداخانه: مکانی که ستاره شناسان، به کمک ابزار ستارگان را مشاهده می کنند	جذب: کشش، ربایش
همت: قصد، خواست	نسخه برداری: رونویسی کردن	چیرگی: برتری، تسلط
تدبیر: اندیشیدن	ولایت: سرزمین	آثار: نشانه ها،
نظامیه: مدرسه هایی که خواجه نظام الملک بنا کرده است	اداره می شدند: مدیریت می شدند	تاسیس کرد: بنا کرد
شرایط: موقعیت	پرفروغ: پرنور	تحقیق: مطالعه کردن، پژوهش کردن

❖ واژه های املائی

چهل - حمله ی خانمان سوز - وحشت - خاطره ی هراس انگیز - برخاست - هلاکوخان - خوجه نصیر الدین
 توسی - حفظ - تصمیم - تغییر - زیر کانه - عجیبی - تشتی - حادثه ی ناگوار - جذب - رصدخانه - مراغه -
 دعوت - قلعه - حوادث - چیرگی - مشغول - همت - حدود - معروف - تحصیل - تحقیق - تکیه - لطف -
 شرایط - اوج عظمت

❖ کلمه های متضاد

سایه \ آفتاب	پاک / آلوده	برخاست / نشست	اندوه / شادی	دشمن / دوست	پرفروغ / بی فروغ
نیازمند / بی نیاز	زیر کانه / احمقانه	شبانگاه / سحر گاه	خواب / بیدار	آتش / آب	معروف / گمنام

کلمات هم خانواده

قتل: قاتل / مقتول	نویسنده: نوشته / نوشتار	جامعه: جوامع / جمع	حکومت: حاکم / حکم
دانایی: داننده / دانش	انداختن: انداخته / اندازه	جذب: جاذبه / مجذوب	همت: اهتمام / هم
ولایت: والی / ولی	توانایی: توانسته / توانا	مدارس: مدرس / مدرسه	نظامیه: نظام / نظم
تحصیل: محصل / حاصل	سعدي: مسعود / سعادت	تحقیق: حقایق / حقوق	شرایط: شرط / شروط

کاربرد واژه های مترادف

مترادف: به دو واژه ای گفته می شود که باهم از نظر معنی، یکسان باشند. مثال: تدبیر: اندیشیدن

گاهی برای بیان یک مفهوم، ممکن است چند واژه داشته باشیم که با یکدیگر هم معنی باشند، باید در به کارگیری واژه ها دقت کنیم، یعنی واژه ای را انتخاب کنیم که از نظر معنی با دیگر کلمه های جمله، در ارتباط باشد. مثال:

چهل سال از حمله ی ----- مغول به ایران، گذشته بود. (خانمان سوز، ویرانگر، خانمان برانداز)

تمام واژه های داخل پرانتز با هم مترادف هستند اما با توجه به دیگر کلمه های جمله، بهتر است، (خانمان سوز) را انتخاب کنیم.